

โครงการสร้างความโปร่งใสของวัดด้านระบบบัญชีและการควบคุมภายในวัดจันทาราม

วัดจันทาราม หรือ วัดจัน ตั้งอยู่ใจกลางชุมชนท่าวัง-ท่ามอญ ย่านเศรษฐกิจที่สำคัญและเก่าแก่ของตัวเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นวัดโบราณที่มีความสำคัญในชุมชนท้องถิ่นทั้งในด้านศาสนาและวัฒนธรรม มีประวัติการก่อตั้งมายาวนาน ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของวัดในสังคมพุทธศาสนา ซึ่งวัดจันทาราม เป็นวัดราษฎร์สังกัด คณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ตั้งอยู่ในตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามประวัติวัดเล่าว่าวัดนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2340 สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและได้รับวิสุงคามสีมาเมื่อ พ.ศ. 2350 ปัจจุบันวัดจันมีโบราณสถานที่สำคัญในวัดได้แก่ กุฏิครึ่งตึกครึ่งไม้ประดับด้วยลวดลายไม้ฉลุอย่างงดงาม เป็นกุฏิที่สร้างขึ้นสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จประพาสเมืองนครศรีธรรมราชได้มีการสมทบทุนสร้างกุฏิขึ้น มีลักษณะเป็นอาคารทรงไทยปนฝรั่งซึ่งนิยมกันในสมัยนั้นส่วนลวดลายไม้ฉลุ หรือเรียกว่า เรือนขนมปังขิง และมีพระลากที่สวยงามสำหรับงานประเพณีชักพระ

วัดจันทารามถือเป็นสถานที่ที่ผู้คนมาปฏิบัติศาสนกิจ และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านศีลธรรมและประเพณีที่สำคัญของชุมชน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานและการบริหารจัดการของวัดในปัจจุบันยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องของความโปร่งใสและการจัดการทรัพย์สิน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีการประสบพบเห็นในวัดหลายแห่ง ซึ่งการสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการวัดเป็นสิ่งสำคัญมากในยุคปัจจุบัน เพื่อป้องกันและลดปัญหาการทุจริตและการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกองค์กร แม้แต่ในวัดซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตจิตใจของพุทธศาสนิกชน การนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการวัดจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

ในบริบทของโครงการสร้างความโปร่งใสของวัดในภาคใต้ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทุนธรรมาภิบาลไทยและร่วมมือกับมูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ (สวนโมกข์ กรุงเทพฯ) และมหาวิทยาลัยต่างๆ โครงการนี้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการวัดตามหลักธรรมาภิบาล โดยการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ดี 9 ข้อที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อสร้างความโปร่งใสและเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการบริหารงานของวัด

สำหรับวัดจันทาราม ซึ่งได้เข้าร่วมโครงการนี้เป็นวัดนาร่อง จะได้รับการช่วยเหลือและคำแนะนำจาก ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โดยมีทีมงานที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ ดร.อมรศักดิ์ สวัสดิ์ และอาจารย์วรวัตรพรหมมา ซึ่งจะทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของวัด รวมถึงการออกแบบระบบบัญชี ผังทางเดินเอกสาร และการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับบริบทของวัดจันทาราม

การดำเนินการในโครงการนี้เริ่มต้นด้วยการสำรวจสถานการณ์ปัจจุบันของวัดจันทาราม โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับเจ้าอาวาส ไวยาวัจกร คณะกรรมการวัด และเจ้าหน้าที่บัญชี เพื่อระบุปัญหาและความต้องการเฉพาะของวัด (พบว่ายังขาดระบบบัญชีและการตรวจสอบ การเผยแพร่ข้อมูลที่จำกัด และขาดการมีส่วนร่วม) จากนั้นจะมีการออกแบบระบบบัญชีที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการเหล่านั้น โดยให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการบัญชีที่โปร่งใสและเป็นมาตรฐาน

ระบบบัญชีที่ถูกออกแบบจะประกอบไปด้วยการจัดทำเอกสารและบันทึกทางการเงินที่ครบถ้วน และสอดคล้องกับหลักการควบคุมภายในที่ดี เช่น การจัดทำคู่มือระบบบัญชีที่ชัดเจน การสาธิตขั้นตอนการทำบัญชีให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการตรวจสอบและจัดทำรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและตรงตามข้อบังคับ โครงการนี้มีระยะเวลาการดำเนินงานทั้งสิ้น 18 เดือน ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่เดือนเมษายน 2566 และจะสิ้นสุดในเดือนกันยายน 2567 โดยในช่วงเวลานี้ ทีมงานจะดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการติดตามผลและให้คำแนะนำเพื่อให้วัดสามารถบริหารจัดการตามแนวปฏิบัติที่ดีทั้ง 9 ข้อได้ด้วยตนเอง วัดจันทารามยังจะได้รับการสนับสนุนในการจัดทำรายงานทางการเงิน ซึ่งจะช่วยให้วัดสามารถจัดทำรายงานและส่งไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ตามข้อบังคับที่กำหนด โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการทางการเงินที่เป็นลายลักษณ์อักษร การมีส่วนร่วมและสามารถตรวจสอบได้

เมื่อสิ้นสุดโครงการ จะมีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นแนวทางที่วัดอื่นๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ โดยการสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการวัดจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของพุทธศาสนิกชนและทำให้วัดสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของชุมชนในระยะยาว โดยรวมแล้ว โครงการนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยแก้ไขปัญหาคือความโปร่งใสในวัดจันทารามเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างแบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการวัดให้กับวัดอื่นๆ ในภูมิภาคและทั่วประเทศอีกด้วย การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลจะช่วยให้วัดมีการบริหารจัดการที่ดีและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของชุมชนพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน